

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΑΞΗ: Β'

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 1.6.1998

ΧΡΟΝΟΣ: 2 1/2 ώρες

ΜΕΡΟΣ Α' Έκθεση (μ.50)

Αναπτύξετε ένα από τα τρία θέματα

1. Ο φανατισμός αποτελεί αρνητικό κοινωνικό φαινόμενο, που δυσχεραίνει την επικοινωνία και την προσέγγιση των ατόμων και των λαών. Να αναφερθείτε σε τομείς της κοινωνίας μας στους οποίους παρατηρείται πιο έντονα το φαινόμενο και να αναλύσετε τις συνέπειες που προκαλεί.

2. Το φυσικό μας περιβάλλον είναι ευαίσθητο και απειλείται από διάφορους κινδύνους. Γι' αυτό ο άνθρωπος φέρει την ιερή υποχρέωση να το προστατεύει και να το βελτιώνει για τις σημερινές και μελλοντικές γενεές. Να υποδείξετε τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος θα ανταποκριθεί στην "ιερή υποχρέωσή του" απέναντι στο περιβάλλον.

3. Υπάρχει η άποψη ότι οι σύγχρονες τάσεις του καταναλωτισμού και του ευδαιμονισμού επηρεάζουν αρνητικά την προσωπικότητα του νέου στη σύγχρονη κοινωνία.

Ποια είναι η θέση σας πάνω στο θέμα αυτό;

ΜΕΡΟΣ Β' Κείμενα - Γραμματολογία (μ.30)

Ο Τύπος, όταν από όργανο φωτισμού γίνεται όργανο προπαγάνδας, κι όταν αυτή η προπαγάνδα εισχωρεί μέσα στις «ειδήσεις», μέσα στην αλήθεια των γεγονότων για να την εξαρθρώσει, τότε ο λαός βυθίζεται στη βαρβαρότητα. Βυθίζεται μαζί μ' όλα τα τεχνολογικά του επιτεύγματα και μ' όλες τις φανταχτερές δημοκρατικές του υποκρισίες, στο ψεύδος που τον αποσυσχετίζει από τη ζωή.

Αυτά, δεν ισχύουν για το σύνολο του Τύπου των καιρών μας· ισχύουν όμως ως γενικευτικές θέσεις και ως πικρότατες διαπιστώσεις. Και δεν είναι η ώρα τώρα ν' αναρωτηθούμε πώς ο Τύπος της εποχής μας, ενώ υπηρετεί πρόθυμα δικτατορίες κι ολοκληρωτισμούς που εξουθενώνουν τους λαούς, ύστερα αρπάζει τον «αντιστασιακό» φωτοστέφανο και με φασιστική νοοτροπία αξιώνει να επιβάλλει, όχι μόνο τις απόψεις του αλλά και την «αλήθεια» για πρόσωπα και πράγματα, – μια «αλήθεια» διάφορη απ' την αλήθεια...

Αναρωτιόμαστε όμως πώς μπορεί να σωθεί η ιερότητα του ανθρώπινου προσώπου και το δικαίωμα του δημοκρατικού πολίτη να μάθει την αλήθεια και να εκφράσει την αλήθεια του διαμέσου ενός Τύπου που δεν τη σέβεται; Φυσικό, η κρίση των καιρών να εκφράζεται και στην ποιότητα του Τύπου.

Πώς να μπορέσει ο πολίτης που αδικείται, διασυρόμενος από μια εφημερίδα, να αποκαταστήσει και την τιμή της αλήθειας και την τιμή τη δική του; Προσφεύγοντας στο νόμο; Δεν θα του το συγχωρήσουν οι εφημερίδες που τις εξανάγκασε ν' ανασκευάσουν. Να παραδοθεί στην εντιμότητά τους; Η συκοφαντία κι η παραχάραξη της αλήθειας που τον πλήττουν καταχωρούνται στις πρώτες θέσεις. Η ανασκευή σε κάποια αθέατη γωνιά, τεμαχισμένη, συντομευμένη, χωρίς νόημα και συνοχή.

Στ' αλήθεια, η κρίση της Δημοκρατίας των καιρών μας εκφράζεται ακαριαία στο φασιστικό φρόνημα του «δημοκρατικού» Τύπου και στην άσβηστη δίψα για δύναμη κι εξουσία. Το φρόνημα αυτό οι τίμιοι και ισχυροί άνθρωποι σφείλουν να το συντρίψουν ώστε να καταλυθεί η αντίφαση της Δημοκρατίας που, ενώ αίρει μεγαλόδωρα την τρομοκρατία του Τύπου από οποιαδήποτε εξουσία, δέχεται ή ανέχεται ο Τύπος πλέον να τρομοκρατεί και τους πολίτες και τους πολιτικούς.

περ. Ευθύνη, τεύχ. 49, Αθήνα 1976

(Ο μύθος της ελευθερίας του τύπου,
Κώστα Τσιρόπουλου)

Παρατηρήσεις:

1. Δώστε το περιεχόμενο με δικά σας λόγια σε 8-10 γραμμές. (μ. 5)
2. Ποιο ιδιαίτερο πρόβλημα στις σχέσεις τύπου και πολίτη επισημαίνει ο συγγραφέας στο πιο κάτω απόσπασμα; Εξηγήστε.
''Πως να μπορέσει ο πολίτης που αδικείται. συνοχή''.
(μ.5)

*τις φυλακές σας, τους νόμους σας, τις αγχόνες σας
και τα μεγάλα σας τα βαπόρια και τα μεγάλα σας τα ονόματα
και τη μικρή, μηδαμινή σας γενναιότητα -
όλα θα τα πάρετε και θα φύγετε.*

*Εδώ θα μείνει μόνο ετούτο το καράβι
το σκαρωμένο από πέτρα και χώμα κι ανθρώπους.
Θα μείνει - και τριγύρω του ερωτιάδικα
της Κύπριδας θ' αφροκοπά η ανάλαφρη άφρη.*

3. Σε ποιο ιστορικό γεγονός αναφέρεται ο ποιητής στο πιο πάνω απόσπασμα και ποιο μήνυμα απορρέει για τον Κυπριακό Ελληνισμό;

(μ.5)

...Έτσι πήγε κάποτε ο πρώτος ταμπάκος, στάθηκε στο παζάρι και πούλησε το κυνήγι του — ύστερα πήγανε κι άλλοι. Πίσω του εκείνη τη μέρα οι σάλπιγγες των νέων καιρών γκρεμίζαν από θεμέλια τα τείχη της ταμπάκινης Ιερής μέσας σε πανδοιμόνιο απ' ουρλιαχτά μηχανών. Κόντευε η άνοιξη και πάνω απ' τη λίμνη κοπάδια αγριόχηνες τραβούσανε πια για ψηλότερα. Σαν τρομαγμένα κι αυτά...

4. Να αναπτύξετε το νόημα του πιο πάνω αποσπάσματος.

(μ.5)

Απο μέσα μου πήδηξε
μια διάθεση ζωώδικη
και παφλάζοντας γύρω μου χύθηκε
πλατιά,
πλατιά κι αλλιώςτικη.
«Άλογο, όχι,
άλογο, ακούστε,
μήπως είστε χειρότεροι τους; Μην τους ακούτε!
Λεβέντικό μου,
όλοι μας είμαστε λιγάκι άλογο,
ο καθένας μας με τον τρόπο του είναι άλογο».
Ίσως, γέρικο
από λόγια ωραία
κι από συμβουλές δεν είχε ανάγκη,
ίσως να του φάνηκε κι η σκέψη μου χυδαία.

Όμως
τ' άλογο
γενναία
σηκώθηκε
χλιμίντρισε
κι έφυγε.
Ξανθότριχο παιδί
κούνησε την ουρά,
ήρθε στο σταύλο
και 'στάθη με χαρά.
Και του φαινότανε
πως ήτανε άλλο,
πως άξιζε να ζεις
και να δουλεύεις άξιζε.

5. Πώς αισθάνθηκε το άλογο μετά τα εμψυχωτικά λόγια του ποιητή και ποιες προεκτάσεις για την ανθρώπινη κοινωνία κάνει ο ποιητής με αφορμή το περιστατικό της πτώσης του αλόγου;

(μ.5)

6. Στην περίοδο της Αθηναϊκής Σχολής η πεζογραφία κινείται στο χώρο της ηθογραφίας. Αναλύστε τον όρο αυτό και αναφέρετε δύο αντιπροσωπευτικά έργα Ελλήνων συγγραφέων.

(μ.5)

ΜΕΡΟΣ Γ' Λογοτεχνικό βιβλίο (μ.10).

1. Πώς διαγράφεται ο χαρακτήρας του Θθέλλου και της Δυσδαιμόνας μέσα από το ομώνυμο έργο του Σαίξπηρ;

(μ.6)

2. Ποια είναι η κεντρική ιδέα του 'Θθέλλου' του Σαίξπηρ;
(4-6 γραμμές).

(μ.4)

ΜΕΡΟΣ Δ' Γλώσσα (μ.10)

Όλες οι λέξεις χρησιμοποιούνται με τη σημασία που έχουν στο κείμενο απ'όπου είναι ειλημμένες.

1. Γράψετε προτάσεις με τις πιο κάτω λέξεις, έτσι που να φαίνεται η σημασία τους:

φωτοστέφανο

διαπιστώσεις

ανασκευάζω

εξαρθρώνω

(μον.4)

2. Δώστε από ένα συνώνυμο των λέξεων:

παραχάραξη
συκοφαντία

(μ.2)

3. Γράψετε άλλες λέξεις αφού αλλάξετε το α' συνθετικό (τέσσερις για την κάθε λέξη).

εισχωρεί
συνοχή

(μ.2)

4. Ετυμολογήστε τις πιο κάτω λέξεις:

αθέατη
συγχωρήσουν

(μ.2)

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Γ. Λαυ/δου
Μ. Μ. Ζαχ
Αργ. Ν.
Γ. Μ. Ζαχ

Η ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ Β.Δ.

Βορμιά

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Α. Χανιδ